

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Tertia obiectio. cap. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

loquens cum Hieronymo, ad quem scribebat, *Nec te, mi frater, sentire aliquid aliter existimo, propterea, inquam, non te arbitror sic legi tuos libros velle, tanquam Prophetarum, vel Apostolorum, de quorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefarium est.*

Verum enim vero videas aliquos, qui data opera S. Thomæ doctrinam refellere nituntur, & tunc demum gloriosum aliquid fecisse arbitrantur, cum aliquid contra ipsius sententiam, quam Theologi merito suspicere debent, pronunciauerint. Hi sane non leui reprehensione digni sunt: & eos veritatis cognoscendæ viam sibi ipsis præcludere, dubium non est.

Docent igitur prædicti Thomistæ ea animi puritate, & recto veritatis desiderio res dubias, & probabiles, quæ ad nostræ fidei dogmata non pertinent, à Theologo tractari debere, ut etiam auctoritati Beati Thomæ multum sit deferendum, ratio tamen maturè excogitata, si quando inueniri contingat, primum locum habeat. In hisce namque rebus non solum auctoritatis in disputando, sed etiam rationis momenta querenda sunt. Quintam etiam ut ait Cicero, obesse solet interdum ijs, qui discere volunt auctoritates eorum, qui se docere profitentur; desunt enim suum iudicium adhibere, id verò solum ratum habent, quod ab eo, quem habent magistrum iudicatum vident. In his tamen non temerè, sed maturo consilio, & post multum temporis, nec Scholasticorum reiecta auctoritate procedendum est. Quod igitur multi Theologi in questionibus tractandis non rectè se gerant, non Theologiæ (ut dixi) sed ipsorum vitium est. Ob id ergo ipsa Theologia contemni non debet.

CAPUT V.

Tertia obiectio.

8. Tertium propter quod Theologia Scholastica apud nonnullos offendit, est stylus, & incultus loquendi modus, sermo demissus, & vulgaris, barbaris & solacis refertus. Hi sunt Rhetoricæ, & Eloquentiæ additi, qui magis verbis, quam rebus delectantur, qui rerum naturas, & proprietates inuestigare, difficultates enodare negligunt; quibus ipsum Scholasticum nomen iniuriam est. In quo sane sui Ciceronis, quem ut oraculum in arte dicendi venerant, doctrinam minime sequuntur. Is enim in lib. de Finibus malorum, & bonorum mentionem faciens Epicuri, inquit: *Oratio me istius philosophandi non offendit: nam & complectitur verbum, quod vult, & dicit plane quod intelligam; & tamen à philosopho, si asserit eloquentiam, non asperner, si non habeat, non admodum flagitem.* Vidimus sane nostra ætate viros insignes, vulgaris etiam linguæ imperitos, qui tamen summa rerum eruditione doctissimis quibusque admirationi erant. In Scholasticis ergo scriptoribus, non tam linguæ puritas, quam doctrina exquirenda est. Sunt porro vocabula quædam, quibus Scholastici frequenter vtiuntur, quæ licet barbara sint, quia tamen facilius exprimentur, quod circumloquendo vix posset explicari, merito ab ipsis Theologis etiam politi sermonis, ut propria artis viurpant debent. Semper enim licuit (ut ait Tullius) & iam inde ab initio id sibi iuris vendicarunt disciplinarum auctores, ut, quo sua commodius traderent, voces quasdam sibi proprias, & peculiare excogitarent. Denique vitio, & iniuriæ temporum potius hæc Scholasticorum bar-

baries, & imperitia loquendi, quam ipsi sacræ doctrinæ tribuenda est. Hæc enim, si puriori sermone tractetur, non ideo vim suam, & eruditionem amittet.

Cæterum res, quæ in ea tractantur, & modus disputationis, quo veritas examinari debet, multam verborum copiam, nimiam eloquentiam, & oratorium stylum non exposcit: sed verba pauca, quæ ad explicandum difficultatis nodum sufficiant; stylum humilem, planum & breuem, qui tamen obscuritatis causa non sit; sed disputationi magis accommodatus. Cum ergo hæc ita sint, etiam si Theologi antiqui, & recentiorum nonnulli barbarè, & inconcinne scripserint, non propterea Theologia ipsa iniuriis, nedum pernicioli cense-
9. *Theologi sty- lus qualis esse debeat.*

CAPUT VI.

Quarta obiectio.

10. Quarto, humaniorum literarum studiosi Theologiam nostram iugillant, quod in ea curiosæ quam plurimæ quæstiones disputentur, quæ contra nostræ salutis dispendium poterant omnino prætermitti. Huiusmodi (inquiunt) est, quo distinguantur Pater, & Filius ab Spiritu sancto; an eodem videlicet quo constituuntur; quod nihil ad pietatem pertinere videtur.

Sed quamvis verum sit, plures à Scholasticis recentioribus, & antiquis tractari quæstiones, quæ magni momenti non sunt, vel ad dogmata fidei explicanda, vel ad conclusiones Theologicas inde deducendas, plures etiam, quæ difficultatem videntur habere communem cum philosophis, solum mutata materia: qualis est illa; quid nam sit prius ex parte efficientis, infusio gratiæ, vel expulsio peccati: quid verò ex parte passivi, ut 1. 2. q. 113. art. 8. videmus; illa tamen de relatione, qua Pater, & Filius ab Spiritu sancto distinguuntur, maxime utilis est. Ut enim infra notabimus, disputatione 147. dum diligenter examinatur, an si Spiritus sanctus non procederet à Filio, distinguere ab eo, in qua etiam quæstione controvertitur, quo nam Pater, & Filius ab Spiritu sancto re ipsa distinguantur; optimum aduersus Græcos sumitur argumentum, qui contra fidei dogmā affirmant, Spiritum sanctum à Filio non procedere.

Fateor quæstionem illam de ordine infusionis gratiæ, & expulsionis peccati, & nonnullas alias, vere esse communes cum physicis, mutata solum materia, quasdam etiam parum ad pietatem pertinere; sed hoc non satis est, ut Theologiam scholasticam tanquam inutilem explodamus: sicut etiam nec multitudine articulorum, & quæstionum, quam alij immerito reprehendunt: nam si hoc vitium est, facile irrepere potuit nimia curiositate Doctorum; profuit nihilominus multa ex his curiosis quæstionibus, ad acuenda ingenia. Quinimo ex illa de infusione gratiæ, aliquod fidei dogma suo loco non parum elucidabitur; quod dum fit, non debet quæstio aliqua curiosa, vel inutilis iudicari; ea ergo saltem Theologia, quæ pure, & sincere Theologicas quæstiones examinat, imò etiam philosophicas, quæ ad theologicas veritates conducere possunt, non est exhibenda, & irridenda; valeant ergo hi Rhetores, & humaniorum literarum nimium studiosi: nos verò disputationes nostras ordine, quem diximus, persequamur.

ARTI-

Solutio.

10.

Quæstiones Philosophicas vtiliter in Theologia tractantur.

Cicero.

Epicuri.

Res potius in Theologia exquirenda, quam eloquentia.